

โครงการการศึกษาการออกแบบปะการังเทียมเพื่อเพิ่มแหล่งท่องเที่ยวดำน้ำ จังหวัดภูเก็ต

ดำเนินงานโดย สถาบันวิจัยและพัฒนา
กลุ่มวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพในทะเล มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เสนอต่อ

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความเป็นมาของโครงการ

พื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามัน เป็นบริเวณที่มีทรัพยากรทางทะเลที่มีความอุดมสมบูรณ์มาก โดยเฉพาะบริเวณที่มีแนวปะการัง นอกจากจะสำคัญในด้านความหลากหลายทางชีวภาพและแหล่งทำการประมงแล้ว ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ทำรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่และแก่ประเทศไทยเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตามจากผลกระทบของคลื่นสึนามิเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 ทำให้แนวปะการังบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันได้รับความเสียหายมากบ้างน้อยบ้าง ตามลักษณะลักษณะของชายฝั่งทะเลของแต่ละพื้นที่ เมื่อมองภาพรวมแล้วผลกระทบที่เกิดจากคลื่นสึนามิทำให้จำนวนแหล่งท่องเที่ยวดำน้ำในประเทศไทยลดลงรวมทั้งจุดดำน้ำที่เหลืออยู่ก็มีความเสื่อมโทรมลง ปัญหาดังกล่าว อาจส่งผลให้ความเป็นแหล่งดำน้ำระดับโลกของประเทศไทยเสียหายและมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาใช้ประโยชน์ในพื้นที่ลดลงได้

ปัจจุบันเฉพาะที่จังหวัดภูเก็ตมีผู้ประกอบการธุรกิจดำน้ำและกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่มีความเกี่ยวข้องกับแนวปะการังมากกว่า 100 รายโดยมากกว่า 70 รายนั้นมีเรือพานักท่องเที่ยวไปยังแหล่งดำน้ำต่างๆ เป็นของตัวเอง ด้วยเหตุที่ปัจจุบันกิจกรรมดำน้ำเป็นกิจกรรมที่มีการขยายตัวและเป็นที่ยอมรับ ทำให้ปริมาณนักดำน้ำในแต่ละปีเพิ่มมากขึ้นเป็นจำนวนมาก ประกอบกับแหล่งดำน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบันมีจำนวนและพื้นที่จำกัด จึงทำให้แหล่งดำน้ำซึ่งส่วนใหญ่เป็นแนวปะการังหรือกองหินใต้น้ำที่มีอยู่ตามธรรมชาติ มีความหนาแน่นของเรือและนักท่องเที่ยวเข้าไปใช้ประโยชน์อย่างมาก ซึ่งส่งผลต่อความเสื่อมโทรมของแนวปะการังนั้น ทั้งโดยทางตรง เช่น การเหยียบหรือเตะปะการังให้แตกหัก และโดยทางอ้อม เช่น การทิ้งขยะลงน้ำ การเพิ่มสารอาหารในน้ำ เพิ่มมากขึ้นตามจำนวนนักดำน้ำไปด้วย ดังจะเห็นได้จากแหล่งดำน้ำหลายแห่ง เช่น อ่าวเกือก กองหินแฟนตาซี ในหมู่เกาะสิมิลัน เป็นต้น

เพื่อเป็นการสร้างศักยภาพในการท่องเที่ยวดำน้ำ และลดผลกระทบอันเนื่องมาจากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่อแนวปะการังในธรรมชาติ การสร้างแหล่งดำน้ำหรือจุดดำน้ำใหม่เพิ่มขึ้น โดยใช้วัสดุต่างๆ เช่น ตูร์ถไฟ แท่งซีเมนต์ หรือวัสดุอื่นๆ ที่มีความเหมาะสม จึงเป็นแนวคิดที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง ในการตอบสนองการขยายตัวของธุรกิจดำน้ำและกิจกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย นอกจากนี้

ปะการังเทียมแห่งใหม่นี้ยังมีประโยชน์ในแง่ของการเพิ่มประชากรสัตว์น้ำสำหรับการประมงบริเวณใกล้เคียง รวมทั้งสามารถใช้ปะการังเทียมดังกล่าวเป็นมาตรการจัดการประมงชายฝั่ง ป้องกันอวนลากอวนรุนเข้ามาแย่งพื้นที่หากินของประมงพื้นบ้านได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อสร้างแหล่งท่องเที่ยวดำน้ำแห่งใหม่ในพื้นที่จังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามัน
- 2) เพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวดำน้ำ
- 3) เพื่อลดความเสียหายและกระจายความหนาแน่นของกิจกรรมการท่องเที่ยวดำน้ำในแนวปะการังธรรมชาติ
- 4) เพื่อสร้างความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรสัตว์น้ำในทะเล
- 5) เพื่อศึกษาออกแบบหาความเหมาะสมในการสร้างแหล่งท่องเที่ยวดำน้ำแห่งใหม่ ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

เป้าหมาย

เพื่อศึกษาและออกแบบการสร้างแหล่งท่องเที่ยวดำน้ำแห่งใหม่

พื้นที่ทำการศึกษา

บริเวณทะเลอันดามันตอนกลาง:- พื้นที่จังหวัดภูเก็ต

ระยะเวลาในการดำเนินงาน

เป็นระยะเวลา 7 เดือน

ขั้นตอนการดำเนินงาน

- 1) ศึกษารวบรวมและประมวลผลข้อมูลสถานภาพแนวปะการัง แหล่งดำน้ำ การท่องเที่ยวดำน้ำ จำนวนนักท่องเที่ยวดำน้ำในพื้นที่
 - ศึกษารวบรวมข้อมูลสถานภาพแนวปะการังจากเอกสารทางวิชาการต่างๆ
 - รวบรวมข้อมูลแหล่งดำน้ำและการท่องเที่ยวดำน้ำจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง
 - รวบรวมข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ จากข้อมูลสถิติที่เกี่ยวข้อง
 - ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดวางปะการังเทียม
 - ศึกษาสำรวจในพื้นที่เป้าหมายและบริเวณใกล้เคียง โดยศึกษา
 - 1) กระแสน้ำ ความลึก สภาพพื้นทะเล
 - 2) ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
 - 3) ศักยภาพทางการท่องเที่ยวดำน้ำ

- 2) จัดประชุมหารือในพื้นที่เพื่อชี้แจงรายละเอียดโครงการ กำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมและรูปแบบของปะการังเทียม
- การจัดประชุมหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องผู้ประกอบการท่องเที่ยว สมาคมผู้ดูแลการท่องเที่ยว องค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องด้านสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
 - การจัดทำแบบสอบถาม เพื่อสำรวจความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้อง
- 3) จัดทำรายละเอียดรูปแบบปะการังเทียมเพื่อใช้ในการจ้างดำเนินการ
- การออกแบบปะการังเทียมตามข้อสรุปจากการประชุมหารือ โดยมีวิศวกรและสถาปนิกเซ็นรับรองแบบ
 - รูปแบบผังบริเวณของการจัดวางปะการังเทียม
 - การประเมินค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างและติดตั้งปะการังเทียม
- 4) ให้คำปรึกษาผู้รับเหมาในการดำเนินการ
- 5) จัดทำแผ่นพับ 2 ภาษา (ไทย-อังกฤษ) เพื่อประชาสัมพันธ์โครงการฯ จำนวน 10,000 แผ่น
- 6) จัดเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการฯ ให้แก่ผู้ประกอบการ ผู้ที่เกี่ยวข้องและสื่อมวลชน

จากสรุปการประชุมปรึกษาหารือกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ที่ประชุมได้มีมติให้รูปแบบปะการังเทียมที่จะใช้ในการจ้างดำเนินการของจังหวัดภูเก็ตนั้นให้เป็นไปตามที่ทางคณะที่ปรึกษาฯ ได้เสนอในที่ประชุมและเพื่อให้เหมาะสมกับงบประมาณที่ใช้ในการจัดสร้างแหล่งปะการังเทียมเพื่อการท่องเที่ยวนั้น คณะที่ปรึกษาฯ จึงกำหนดรูปแบบปะการังที่ใช้ในการจ้างดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. ป้ายชื่อลวดลายไทย
2. ชุ้มประติมากรรมไทย และ ยักษ์ 2 ตัว
3. ศาลาไทย
4. หอยมุกขนาดใหญ่
5. ช้าง 2 เชือก
6. ปะการังเทียม ทรงลูกบาศก์ โปร่ง ขนาด 1.5x1.5x1.5 ม. จำนวน 55 ก้อน

สถานะโครงการ

สิ้นสุดโครงการ

